

на родителите, съседите, приятелите и др.), численото съотношение на отделните етноси, етнокултурните традиции, социално-политическите и правните обстоятелства, политиката на държавата към етническите групи и т.н. Самоидентификацията на гаден индивид, принадлежащ към определена етническа група, може да се променя с течение на времето във връзка с промяната на социално-икономическите и политическите условия в страната. Например, т.нар. процес на турцизиране сред част от ромите мюсюлмани в България се засилва особено след края на „възродителния процес“ поради сходството на преживяното от мюсюлманското население. Според Шелепов (1968) „... в структурата на етническото самосъзнание се включва съзнанието за етническа принадлежност, етноцентризмът, етническият стереотип, етническите симпатии, етническите антипатии. Тези елементи на етническото самосъзнание са взаимосвързани помежду си, обуславят, проникват една в друга и т.н.“. Тодоров (1989) посочва, че „основното съдържание на етническото, и респективно на националното самосъзнание включва представите за единни и характерни черти на своя етнос. Тези представи от своя страна се изразяват върху познанието и осъзнаването на главните, обективните признаци на етноса“.

Марушиакова (1992) посочва, че ромите имат многопластово самосъзнание, като никъде не е зафиксирано единно ромско етническо самосъзнание. Ясна е само разликата между свои и чужди, като наистина свои са само членовете на същата група, а чужди са всички останали, еднакво чужди са околното население и другите групи роми, а последните понякога се схващат дори и като по-чужди от околното население. „Те демонстрират етническо самосъзнание към:

1. Членове на своята група.
2. Членове на цялата ромска общност.
3. Принадлежащи към макрообществото (т.е. чувстват се като граждани на гадена държава).
4. Принадлежност към малцинството на гадена държава.
5. Принадлежност към конкретна чужда (етническа) общност, т.е. става дума за т.нар. преферирано етническо самосъзнание.” (Марушиакова, 1992).

Попов (1991) определя преферираното етническо самосъзнание като феномен на двойна етническа идентификация, при която „околното население и макрообществото като цяло дават на гадена общност една етническа характеристика, а членовете на тази общност предпочитат да изразяват за себе си с друга етническа характеристика“. Марушиакова (1992) определя две причини за този феномен. Първата причина е, че той се проявява при някои роми, загубили до голяма степен предишните си групови характеристики (т.е. колкото по-слаба е групата, колкото по-непълнен при нея е наборът от типични черти на ромската група, толкова по-силно застъпено при нея е преферираното самосъзнание). Втората причина е отношението на макрообществото и неговите институции спрямо ромите. Те са повсеместно отхвърляни както на